

VENDIM
Nr. 64, datë 4.11.2016

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 29.6.2016 mori në shqyrtim, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 30 Akti, që i përket:

KËRKUES: Uran Dragoni

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Tregtisë, Turizmit dhe Sipërmarrjes, Drejtoria e Administrimit dhe Shitjes së Pronave Publike, Avokatura e Shtetit, Bujar Dosti

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën të vendimeve nr. 2466, datë 18.10.2012, të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 104, datë 16.1.2015, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 17, 41/1/2, 42/1, 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; neni 1 i Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes Vitore Tusha, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuarit, që kërkoji pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjekteve të interesuara, që kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuar i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesëpadi për konstatimin absolutisht të pavlefshme të shitjes në ankand të objekteve të ndërtuara nga shteti në truallin e tij dhe ushtrimin e së drejtës së parablerjes, e drejtë e cila i ishte njohur me vendimin nr. 1050, datë 30.12.1994 të KKKP-së të Bashkisë Tiranë.

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 558, datë 3.3.2000, ka vendosur rrëzimin e padisë si të pabazuar në ligj dhe në prova.

3. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 978, datë 24.10.2000, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të mësipërm.

4. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 543, datë 16.5.2002, ka vendosur prishjen e vendimit të Gjykatës së Apelit dhe kthimin e çështjes për rigjykim po në atë gjykatë.

5. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 260, datë 27.2.2003, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 558, datë 3.3.2000.

6. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 905, datë 11.5.2004, ka vendosur prishjen e vendimit të

mësipërm të Gjykatës së Apelit dhe kthimin e çështjes për rigjykim në atë gjykatë, por me tjetër trup gjykues.

7. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 1419, datë 3.12.2004, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 558, datë 3.3.2000 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

8. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 881, datë 5.7.2006, ka vendosur ndryshimin e vendimit nr. 1419, datë 3.12.2004 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe të vendimit nr. 558, datë 3.3.2000 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, duke pranuar padinë dhe konstatuar pavlefshmërinë e shitjes në ankand të objektit në favor të të paditurit. Po ashtu gjykata ka urdhëruar kthimin e palëve në gjendjen e mëparshme, si dhe detyrimin e AKP-së të respektojë të drejtën e parablerjes të ish-pronarit të truallit.

9. Kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesë për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit të vendimeve të mësipërme, e cila është pranuar nga ajo gjykatë me vendimin nr. 1634, datë 15.12.2006.

10. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, pasi ka marrë në shqyrtim kërkesën e subjektit të interesuar për sqarimin dhe interpretimin e vendimit nr. 881, datë 5.7.2006 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, arsyeton se *“...në pjesën arsyetuese të vendimit bëhet fjalë për pavlefshmërinë e kontratës së shitjes nr. 5682rep, 1588kol, datë 23.9.1999 lidhur midis AKP-së e Uzinës Mekanike të Gjeologjisë, si palë shitëse, dhe Bujar Dosti, si palë blerëse, dhe kthimin e palëve në gjendjen e mëparshme”*.

11. Trashëgimtarët e ish-pronarit H.SH. i janë drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesëpadi me objekt: *“Pavlefshmeri absolute e kontratës së shitjes së truallit nr. 7598rep., 2188kol., datë 21.12.1999, detyrimi i të paditurit të na njohë pronarë të një trualli me sipërfaqe 5541 m² dhe fshirjen nga regjistri hipotekor të pronës së këtij të paditurit”*. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 2085, datë 16.3.2010, ka vendosur rrëzimin e padisë si të pambështetur në ligj e në prova.

12. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 75, datë 20.1.2011, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të mësipërm.

13. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 1827, datë 11.11.2011, ka vendosur mospranimin e rekursit.

14. Për shkak të mosvënies në ekzekutim të vendimit nr. 881, datë 5.7.2006 të Kolegjit Civil, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesëpadi me objekt: *“Realizimi i së drejtës së parablerjes. Detyrimi i palës së paditur, Drejtorisë së Administrimit dhe Shitjes së Pronës Publike, për të respektuar të drejtën e parablerjes së ish-Uzinës Mekanike Gjeologjike Tiranë, me sipërfaqe 10980 m², duke më shpallur fitues pa ankand si ish-pronar truallit”*. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 10368, datë 19.12.2011, ka vendosur rrëzimin e padisë.

15. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 2466, datë 18.10.2012, ka vendosur prishjen e vendimit civil dhe pushimin e gjykimit.

16. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 00-2015-104, datë 16.1.2015, ka vendosur mospranimin e rekursit në dhomë këshillimi.

II

17. **Kërkuesi** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese në datën 7.3.2016, duke pretenduar se vendimet e gjykatave të zakonshme nuk kanë respektuar standardet e procesit e rregullt ligjor. Në mënyrë të përmblodhur kërkuesi parashtroi si vijon:

17.1 Gjykatat kanë mbajtur qëndrime të ndryshme lidhur me të drejtën e parablerjes së objekteve nga ish-pronari i truallit. Ato e transformuan natyrën e vërtetë të mosmarrëveshjes, duke e nxjerrë atë jashtë përcaktimeve ligjore të vendimit nr. 881, datë 5.7.2006 të Kolegjit Civil. Edhe pse e drejta e parablerjes ishte përcaktuar shprehimisht me vendimin e KKKP-së, ajo nuk është vënë në ekzekutim si rezultat i veprimeve abuzive të Agjencisë Kombëtare të Privatizimit (AKP-ja). Për më tepër, mungesa e referimit në urdhërimet e vendimit nr. 881, datë 5.7.2006 të Kolegjit Civil, por në akte nënligjore, ka sjellë cenimin e së drejtës së pronësisë.

17.2 Është cenuar *parimi i sigurisë juridike*, pasi Ministria e Ekonomisë, Tregtisë dhe Energjetikës dhe Drejtoria e Administrimit dhe Shitjes së Pronave Publike kanë refuzuar të vënë në zbatim vendimin nr. 881, datë 5.7.2006 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, i cili ka konstatuar pavlefshmërinë e shitjes në ankand të objektit në favor të të paditurit, si dhe ka urdhëruar kthimin e palëve në gjendjen e mëparshme dhe detyrimin e AKP-së të respektojë të drejtën e parablerjes të ish-pronarit të truallit. Kjo ka çuar në cenimin e pritshmërive të ligjshme për të ushtruar të drejtën e parablerjes.

17.3 Është cenuar *barazja e armëve*, pasi subjekti i interesuar u shpall fitues i ankandit, sepse ishte personi i parë sipas renditjes së alfabetit dhe se shprehu gatishmërinë për të bërë pagesën e objekteve menjëherë. Kurse moskualifikimi i kërkuarit u bazua në argumentin e vetëm se nuk parashtrroi gatishmëri për pagesë të menjëhershme, por me dy këste.

17.4 Është cenuar *e drejta e aksesit* si rezultat i mosreflektimit në bazën ligjore të kontratës së shitjes të ligjit nr. 7698/1993 dhe, po ashtu, i mosmarrjes në konsideratë nga gjykatat të rregullimeve të këtij ligji mbi të drejtën e parablerjes.

17.5 Është cenuar *parimi i proporcionalitetit*, pasi gjykatat haptazi nuk kanë respektuar nenin 17 të Kushtetutës, sipas të cilit qëllimi që kërkohet të arrihet duhet të jetë jo vetëm i domosdoshëm, domethënë për arsye publike, por edhe mënyra më e përshtatshme për të arritur këtë qëllim. Vendimet gjyqësore kanë balancën midis së drejtës së kufizuar dhe mbrojtjes së të drejtave ligjore për të qenë subjekt i vetëm i ushtrimit të së drejtës së parablerjes të objekteve të ish-uzinës.

18. ***Subjekti i interesuar, Ministria e Zhvillimit të Ekonomisë, Tregtisë, Turizmit dhe Sipërmarrjes***, nuk ka paraqitur prapësime me shkrim, por vetëm praktikën e komunikimit me Këshillin e Ministrave, nga e cila rezulton se “*dokumentacioni i vlerësimit të objektit nr. 2 të ish-Uzinës Mekanike dhe Gjeologjike Tiranë është kthyer për rivlerësim nga Ministria e Financave, sepse kontrata e shitjes së këtij objekti është deklaruar e pavlefshme me vendimin nr. 881, datë 5.7.2006 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë. Pretendimi i kërkuarit për vlerësim dhe jo për rivlerësim është i gabuar, pasi vendimi i Gjykatës së Lartë nuk ka specifikuar detyrimin e AKP-së për të lidhur kontratën e shitjes me pronarët e truallit me të njëjtin çmim me të cilin është lidhur kontrata e parë për shitjen e objektit në vitin 1999*”.

19. ***Subjekti i interesuar, Avokatura e Shtetit***, ka prapësuar me shkrim si vijon:

19.1 Argumentet e parashtruara nga kërkuari nuk kanë lidhje me vendimet gjyqësore të kundërshtuara, por me fakte e rrethana të ndodhura jashtë procesit gjyqësor, të cilat nuk janë objekt i cilësimit nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm.

19.2 Pretendimet e parashtruara nga kërkuari kanë të bëjnë me çështje të natyrës ligjore dhe jo kushtetuese, zgjidhja e të cilave nuk përfshihet në juridiksionin kushtetues, por i përket juridiksionit të gjykatave të zakonshme.

19.3 Pretendimi për cenimin e parimit të barazisë së armëve nuk është ngritur në nivel kushtetues, pasi kërkuari nuk argumenton se në çfarë mënyre procesi në Gjykatën e Lartë ka cenuar kontradiktoritetin në gjykim.

20. ***Subjekti i interesuar, Bujar Dosti*** ka prapësuar me shkrim se:

20.1 Pretendimi i kërkuarit se vendimet gjyqësore janë kontradiktore është i gabuar dhe i pabazuar, sepse pronësia mbi truallin në fjalë ka qenë objekt gjykimi në një proces tjetër gjyqësor, të ndryshëm nga ai objekt kundërshtimi në Gjykatën Kushtetuese. Fakti që Kolegji Civil nuk ka pranuar rekursin e kërkuarit nënkupton se mbështet arsyetimin e Gjykatës së Apelit Tiranë, sipas të cilit nëse do të zbatohet vendimi nr. 881/2006 i Kolegjit Civil, palët duhet të kthehen në gjendjen e mëparshme, pra kthimi i objekteve shtetit. E drejta e parablerjes i takon kërkuarit dhe nuk i është cenuar apo kufizuar, çka do të thotë se ai e ruan atë të drejtë nëse organet kompetente do të bëjnë privatizimin e sendit objekt përmes ankandit.

20.2 Pretendimi për cenimin e parimit të barazisë së armëve gjatë zhvillimit të procedurave të ankandit është i pabazuar, pasi nuk ka të bëjë me proceset gjyqësore objekt kundërshtimi.

20.3 Po ashtu i pabazuar është edhe pretendimi për cenimin e sigurisë juridike, pasi kërkuuesi e lidh me moszbatimin e vendimit nr. 881/2006 të Kolegjit Civil nga Ministria e Ekonomisë, Tregtisë dhe Energjetikës, si dhe Drejtoria e Administrimit dhe Shitjes së Pronave Publike, institucione me të cilat ai ka pasur korrespondencë të vazhdueshme. Në këtë rast pritshmëria e kërkuarit është e ndryshme nga ajo që mbrohet në procese gjyqësore.

20.4 Edhe pretendimi për zbatimin e standardeve të ndryshme nga gjykatat është i gabuar, për faktin se vendimet e Kolegjit Civil kanë pasur objekte të ndryshme gjykimi, rrjedhimisht edhe qëndrime të ndryshme.

20.5 Për sa i takon pretendimit për cenimin e aksesit, kërkuuesi ka marrë pjesë në të gjitha proceset dhe i është drejtuar juridiksionit të zakonshëm me disa padi, të cilat janë gjykuar në të gjitha shkallët e gjyqësorit.

20.6 I pabazuar është edhe pretendimi për cenimin e parimit të proporcionalitetit, pasi e drejta e parablerjes të kërkuarit i është konfirmuar nga të gjitha vendimet gjyqësore, përfshi edhe ato objekt kundërshtimi.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuarit

21. Kërkuuesi legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të rregullimit kushtetues të neneve 131/f dhe 134/g të Kushtetutës dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit të parashikuar nga neni 30/ 2 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”.

22. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, kontrolli kushtetues ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor. Problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, nëse ato nuk shoqërohen me cenimin e këtyre të drejtave (*shih vendimet nr. 22, datë 22.7.2009; nr. 31, datë 5.7.2011; nr. 62, datë 23.9.2015; nr. 3, datë 23.2.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Bazuar në jurisprudencën kushtetuese, Gjykata Kushtetuese ndërhyr në ato raste kur, përmes veprimeve të tyre, gjykatat e zakonshme cenojnë të drejtën për një proces të rregullt ligjor. Në këto raste, Gjykata nuk bën rivlerësimin e fakteve dhe të rrethanave, por një vlerësim të natyrës kushtetuese, të dallueshëm nga ai i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Gjykata e analizon ligjin, faktin dhe rrethanën përkatëse në atë dimension që ka ndikim mbi të drejtat dhe liritë e parashikuara nga nenet 42 dhe 131/f të Kushtetutës, gjë e cila përbën juridiksionin e saj kushtetues. Detyra e Gjykatës nuk është zgjidhja e një mosmarrëveshjeje juridike për çështje fakti, por identifikimi i fakteve të natyrës kushtetuese, të cilat shërbejnë për realizimin e kompetencave të saj dhe përbëjnë elementin thelbësor në përcaktimin e autoritetit të një gjykimi kushtetues (*shih vendimet nr. 14, datë 3.6.2009; nr. 16, datë 19.4.2013; nr. 38, datë 6.7.2016 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë kuptim, interpretimi i ligjit, zbatimi i tij në çështjet konkrete, si dhe vlerësimi i fakteve dhe rrethanave janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues (*shih vendimet nr. 22, datë 22.7.2009; nr. 31, datë 5.7.2011; nr. 3, datë 19.2.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Në rastin në shqyrtim, Gjykata konstaton se kërkuuesi nuk ka në dispozicion mjet tjetër për të kundërshtuar vendimin e Gjykatës së Apelit Tiranë dhe të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë. Për këtë arsye ai legjitimohet t'i drejtohet me kërkesë kësaj Gjykate. Gjithashtu, Gjykata çmon se pretendimet e kërkuarit *prima facie* bien në fushën e veprimit të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së, prandaj ato do të shqyrtohen në vijim në këndvështrim të standardeve që imponon procesi i rregullt ligjor në kuptimin kushtetues.

B. Për pretendimin e cenimit të parimit të sigurisë juridike

25. Sipas kërkesit autoritetet shtetërore, Ministria e Ekonomisë, Tregtisë dhe Energjetikës, si dhe Drejtoria e Administrimit dhe Shitjes së Pronave Publike kanë refuzuar të vënë në zbatim vendimin nr. 881, datë 5.7.2006 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, i cili ka konstatuar pavlefshmërinë e shitjes në ankand të objektit në favor të të paditurit, kthimin e palëve në gjendjen e mëparshme dhe detyrimin e AKP-së të respektojë të drejtën e parablerjes të ish- pronarit të truallit. Kjo ka çuar në cenimin e pritshmërive të ligjshme për të ushtruar të drejtën e parablerjes.

26. Gjykata, referuar jurisprudencës kushtetuese, rithekson se siguria juridike lidhur me vendimet gjyqësore të formës së prerë nënkupton që në rastet kur gjykata ka vendosur përfundimisht për një çështje, vendimi i saj nuk duhet të vihet në dyshim. Pra, kur vendimi ka marrë formë të prerë, ai është i detyrueshëm për palët, trashëgimtarët e tyre, për personat që tërheqin të drejta nga palët, për gjykatën që ka dhënë vendimin dhe për të gjitha gjykatat dhe institucionet e tjera. Asnjë gjykatë nuk mundet të gjykojë sërish të njëjtën padi kundrejt të njëjtave palë (*shih vendimet nr. 24, datë 12.11.2008; nr. 23, datë 8.6.2007; nr. 41, datë 6.7.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

27. Në vështrim të sa më sipër, Gjykata vlerëson se për sa kohë vendimi nr. 881, datë 5.7.2006 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, i cili i ka njohur kërkesit të drejtën e parablerjes, nuk është shfuqizuar, kërkesi ka të drejtë të shfrytëzojë mjetet juridike që lidhen me ekzekutimin e një vendimi të formës së prerë për ta bërë efektive të drejtën e parablerjes.

28. Për rrjedhojë, Gjykata arrin në përfundimin se pretendimi i kërkesit për cenimin e parimit të sigurisë juridike është i pabazuar.

C. Për pretendimin e cenimit të parimit të barazisë së armëve

29. Kërkesi ka pretenduar se ai u skualifikua nga procedurat e ankandit për faktin se nuk ishte i gatshëm për pagesë të menjëhershme të të gjithë shumës, por me dy këste. Kurse subjekti i interesuar u shpall fitues i ankandit, sepse ishte personi i parë sipas renditjes së alfabetit dhe se shprehu gatishmërinë për të bërë pagesën e objekteve menjëherë.

30. Parimi i barazisë së armëve nënkupton se çdokush që është palë në proces duhet të ketë mundësi të barabarta që të paraqesë çështjen e tij dhe se asnjë palë nuk duhet të gëzojë përparësi të konsiderueshme ndaj palës tjetër, por duhet të përcaktohet një balancë/ekuilibër i drejtë mes palëve. E drejta për të marrë pjesë në gjykim nuk duhet konsideruar si një e drejtë formale, ku palëve t'u garantohet thjesht prania fizike gjatë procesit civil, por duhet që legjislacioni procedural, në radhë të parë, dhe më pas gjyqtari gjatë gjykimit t'u japin mundësi të barabarta palëve për të paraqitur argumente dhe prova në mbrojtje të interesave të tyre. Nëse nuk do të ekzistonte barazia e armëve në gjykimin civil, atëherë argumentet e njëres palë do të mbizotëronin mbi argumentet e palës së cenuar dhe, për rrjedhojë, e drejta për të marrë pjesë në gjykim do të zhvishej nga funksioni i saj kushtetues për të garantuar një proces të rregullt ligjor (*shih vendimin nr. 34, datë 29.5.2015 të Gjykatës Kushtetuese*). Bazuar në këto parime, gjykatave të zakonshme u dalin një sërë detyrash, mes të cilave rëndësi të veçantë merr krijimi i mundësive të barabarta për pjesëmarrjen e palëve apo përfaqësuesve të tyre në proces, si dhe mundësia e deklarimit të tyre për faktet, provat dhe vlerësimet ligjore që janë të lidhura ngushtë me çështjen që shqyrtohet në gjykatë (*shih vendimet nr. 21, datë 16.4.2015; nr. 34, datë 29.5.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

31. Në vështrim të standardit të mësipërm dhe rrethanave të çështjes Gjykata çmon se pretendimi i kërkesit për mostrajtim të njëjtë me subjektin e interesuar gjatë procedurës së ankandit, është i natyrës ligjore dhe si i tillë ai ka marrë përgjigje gjatë gjykimit të çështjes. Në këtë kuptim, Gjykata arrin në përfundimin se edhe ky pretendim është i pabazuar.

D. Për pretendimin e cenimit të së drejtës së aksesit

32. Sipas kërkesit e drejta për akses është cenuar si rezultat i mosreflektimit në bazën ligjore të kontratës së shitjes të ligjit nr. 7698, datë 15.4.1993, "Për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve" dhe, po ashtu, i mosmarrjes në konsideratë nga autoritetet shtetërore dhe gjykatat e

zakonshme të rregullimeve të këtij ligji mbi të drejtën e parablerjes. Kjo ka sjellë si pasojë mospërfitimin e fryteve pasurore që burojnë nga e drejta e parablerjes.

33. Në nenin 42/2 të Kushtetutës parashikohet se kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe interesave të tij kushtetuese dhe ligjore, ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj. Kjo dispozitë sanksionon të drejtën për gjykim, ku e drejta e aksesit, që është e drejta për të vënë në lëvizje gjykatën, përbën një aspekt të saj. E drejta e aksesit u garanton subjekteve të cenuara të drejtën t'i drejtohen një gjykate, e cila do t'i dëgjojë pretendimet e tyre dhe do të shpallë një vendim pas një gjykimi të drejtë dhe publik. Kjo e drejtë e individit nuk përfshin vetëm të drejtën për të vënë në lëvizje gjykatën, por edhe të drejtën për të pasur prej saj një zgjidhje përfundimtare për mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Në rast se mohohet kjo e drejtë procesi konsiderohet i parregullt, sepse aksesit në gjykatë është, para së gjithash, një kusht kryesor për të realizuar mbrojtjen e të drejtave të tjera të individit. Shteti i së drejtës nuk mund të konceptohet pa u njohur individëve të drejtën dhe mundësinë për t'iu drejtuar gjykatës (*shih vendimin nr. 8, datë 26.2.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

34. Gjykata, duke e vlerësuar pretendimin e kërkuarit në vështrim të sa më sipër, çmon se ai ka të bëjë me çështje të interpretimit të ligjit dhe të zbatimit të tij në çështjet konkrete, si dhe me vlerësimin e fakteve dhe rrethanave dhe si i tillë i takon juridiksionit të gjykatave të zakonshme. Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se edhe ky pretendim i kërkuarit është i pabazuar.

E. Për pretendimin e cenimit të parimit të proporcionalitetit

35. Sipas kërkuarit, gjykatat nuk kanë respektuar nenin 17 të Kushtetutës, duke cenuar për rrjedhojë balancën midis së drejtës së kufizuar dhe mbrojtjes së të drejtave ligjore për të qenë subjekt i vetëm i ushtrimit të së drejtës së parablerjes të objekteve të ish- uzinës.

36. Sipas jurisprudencës kushtetuese në thelb të parimit të proporcionalitetit qëndron ekuilibrimi i drejtë i interesave, vlerësimi objektiv i tyre, si dhe shmangia e konfliktit nëpërmjet përzgjedhjes së mjeteve të duhura për realizimin e tyre (*shih vendimet nr. 52, datë 5.12.2012; nr. 1 datë 6.2.2013 të Gjykatës Kushtetuese*). Megjithatë, Gjykata çmon të nevojshme të rritjes së pretendimit për mosrespektimin e parimit të proporcionalitetit analizohet në kontekstin e kontrollit abstrakt të normës, ku ajo vlerëson nëse strategjia e ndërhyrjes së ligjvënës ka respektuar ose jo kriteret e mëposhtme: i) nëse objektivi i ligjvënës është mjaftueshëm i rëndësishëm për të justifikuar kufizimin e së drejtës; ii) nëse masat e marra janë të lidhura në mënyrë të arsyeshme me objektivin - ato nuk mund të jenë arbitrare, të padrejta, ose të bazuara mbi vlerësime alogjike; iii) nëse mjetet e përdorura nuk janë më të ashpra se sa duhen për të arritur objektivin e kërkuar - sa më të mëdha efektet e dëmshme të masës së përzgjedhur, aq më tepër duhet të jetë i rëndësishëm objektivi për t'u arritur, në mënyrë që masa të justifikohet si e nevojshme.

37. Në vështrim të sa më sipër, Gjykata vlerëson se edhe pretendimi për mosrespektimin e parimit të proporcionalitetit nga autoritetet shtetërore apo gjykatat në çështjen objekt shqyrtimi, e cila është gjykim konkret, është i pabazuar.

38. Si përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuarit për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, është i pabazuar dhe nuk duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", me shumicë votash,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj

Anëtarë kundër: Altina Xhoxhaj, Vitore Tusha